

Sygn. akt XXIII Ga 231/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Aneta Łazarska
Protokolant:	sekr. sądowy Magdalena Lasa

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w D. (N.)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie

z dnia 13 listopada 2018 r., sygn. akt XVI GC 4582/16

I. oddała apelację,

II. ustala, że koszty postępowania apelacyjnego ponosi w całości (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie.

Aneta Łazarska

Sygn. akt XXIII Ga 231/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie w pkt I. zasądził od pozwanego (...) sp. z o.o. w B. na rzecz powoda (...) GmbH sp. z o.o. w D. (N.) kwotę (...) zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 29 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty oraz w pkt II. obciążył pozwanego kosztami postępowania w całości, szczegółowe wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu Sądowi Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie.

Sąd Rejonowy ustalił, że (...) GMBH spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarły w dniu 2 maja 2012 r. umowę w sprawie współpracy w zakresie sprzedaży towarów

medycznych. W dniu 12 marca 2013 r. powód wypowiedział pozwanemu umowę. Strony pozostały nadal w stałych stosunkach gospodarczych. Na zamówienie pozwanego powód dostarczał towary, z którego to tytułu wystawił 5 faktur VAT. Faktury opiewały na łączną kwotę (...) zł z terminem płatności każdej 45 dni. Należności wynikających z przedmiotowych faktur pozwany nie uregulował w umówionych terminach.

W dniu 6 maja 2010 r. powód zawarł z kancelarią umowę na wykonywanie usług prawnych, której przedmiotem było m.in. wykonywanie czynności windykacyjnych. Powód zobowiązał się do zapłaty na rzecz kancelarii prowizji w wysokości określonej w cenniku od każdej kwoty, o jaką zmniejszyła się wierzytelność powoda objęta zleceniem (§ 5 ust. 7).

W cenniku wskazano, iż koszt windykacji wynosi(...)zł, zaś kwota prowizji była uzależniona zgodnie z umową od terminu wymagalności najwcześniej wymagalnego roszczenia objętego zleceniem.

W dniu 28 października 2013 r. powód zlecił kancelarii windykację od pozwanego należności wynikających z wymienionych faktur opiewających na łączną kwotę (...) zł. Zgodnie z cennikiem prowizja za wykonane czynności miała wynieść 4%. Kancelaria podjęła określone czynności windykacyjne. Pozwany w dniach 31 października – 2 grudnia 2013 r. dokonał spłaty całego zadłużenia na rzecz powoda, przesyłając kancelarii potwierdzenie dokonywanych przelewów. W związku z zakończeniem czynności windykacyjnych kancelaria wystawiła na rzecz powoda fakturę za świadczone usługi w wysokości (...) zł, którą powód uścił.

W dniu 27 listopada 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty (...) zł tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Wezwanie pozostało bezskuteczne.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów złożonych do akt sprawy oraz zeznań świadków – M. J. oraz częściowo A. K.. Zeznaniami świadka A. K. Sąd odmówił wiarygodności w części w której zaprzeczyła aby miała kontakt z kancelarią z uwagi na ich niespójność, gdyż świadek potwierdziła jednocześnie fakt kierowania na e-mail kancelarii wiadomości zawierających potwierdzenia spłaty zadłużenia. Zeznania świadków G. B. oraz K. B. nie wniosły nic do rozstrzygnięcia w sprawie, gdyż czynności windykacyjne nie były prowadzone w kontakcie z K. B., zaś odnośnie zeznań świadka G. B. zeznała ona, że nie pamięta okoliczności kontaktu ze strony firmy windykacyjnej oraz nie jest w stanie powiedzieć czy prowadziła korespondencję z pracownikiem kancelarii.

W ramach rozważań prawnych Sąd wskazał, że roszczenie powoda wywodzone z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych jest uzasadnione, a wskazywana przez niego wykładnia z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych prawidłowa. Zdaniem Sądu, powód miał prawo dochodzenia kosztów windykacji przewyższających ustaloną w ustawie kwotę 40 euro. Sąd wskazał, że pozwany nie zapłacił powodowi należności wynikających z faktur w terminie, wobec czego miał on prawo skorzystać z usług kancelarii windykacyjnej. Pozwany po podjęciu działań windykacyjnych dokonał zapłaty całości zadłużenia. Zaś kancelaria windykacyjna wystawiła z tytułu tych działań stosowne faktury na łączną kwotę (...)zł, którą powód zapłacił. Kwota ta wynikała z faktu, iż kwota wynagrodzenia należnego kancelarii została ustalona w wysokości 4% od każdej kwoty wpłaconej przez pozwanego na poczet zadłużenia – przy należnościach przeterminowanych od 31-60 dni. W konsekwencji zasadnym było obciążenie pozwanego kosztami poniesionymi w ramach obsługi zadłużenia przez kancelarię w wysokości dochodzonej pozwem. Sąd nie dopatrył się naruszenia art. 5 k.c.

Ponadto Sąd uznał zarzut pozwanego za bezzasadny i wskazał, że wynagrodzenie kancelarii uzależnione było od wysokości wyegzekwowanej należności, a nie od nakładu pracy. Dodatkowo dopiero działania firmy windykacyjnej doprowadziły do realizacji należności od pozwanego. Sąd wskazał również, że poziom 4 % z każdej odzyskanej kwoty nie jest poziomem wygórowanym, a raczej plasuje się poniżej standardowego poziomu przyjmowanego przez firmy zajmujące się zawodowo windykacją.

Sąd wskazał, że stanowisko oraz zarzuty pozwanego przedstawione w załączniku do protokołu rozprawy nie zostały wzięte pod uwagę, z uwagi na fakt, iż załącznik został złożony do protokołu przez pełnomocnika pozwanej, pomimo iż pełnomocnik nie był obecny na terminie rozprawy, zaś zgłosił się dopiero po jej zakończeniu i zamknięciu rozprawy.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 §1 k.c. Powód żądał odsetek od dnia wniesienia pozwu, a zatem od 29 czerwca 2016r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego. Sąd nakazał także pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie kwotę 225 zł tytułem brakującej części opłaty od pozwu zgodnie z dyspozycją art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014, poz. 1025).

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w części zasadzającej ponad kwotę 172 zł stanowiącej równowartość 40 Euro, tj. kwoty wskazanej w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przeliczonych na złote według tabeli kursów średnich NBP nr 241/A/NBP/2018 z dnia poprzedzającego dzień wniesienia apelacji. Wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 k.p.c., które ewidentnie miało wpływ na wynik sprawy poprzez przekroczenie przez Sąd zasady swobodnej oceny dowodów, polegające na dowolnej, niezgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, wybiórczej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającej się w tym, iż:

a) sąd dowolnie uznał, że Powódka wykazała, iż koszty odzyskania należności opiewały na kwotę (...) zł, podczas gdy nie wynika to z zebranego w sprawie materiału dowodowego;

b) sąd dowolnie uznał, że Powódka dochodzi od Pozwanego zapłaty za zleczone czynności windykacyjne, podczas gdy do czynności tych należało jedynie w istocie przesłanie jednego wezwania do zapłaty;

c) sąd dowolnie uznał, że kwota (...) zł jest kwotą adekwatną do czynności, jakie podjęła Powódka w związku z odzyskiwaniem swojej należność, podczas gdy na podstawie wiedzy notaryjnej i podstawowych zasad doświadczenia życiowego oczywistym jest, iż kwota ta kilkusetkrotnie przekracza koszt napisania zwykłego wezwania do zapłaty;

d) sąd w sposób całkowicie bezzasadny pominął, fakt, że aby Powódka mogła domagać się zwrotu kosztów odzyskiwania wierzytelności to muszą to być koszty udokumentowane oraz stanowiące uczciwą rekompensatę za odzyskiwanie owych należności;

e) sąd dowolnie uznał, że gdyby Powódka zdecydowała się na dochodzenie na drodze sądowej i później - w ramach egzekucji prowadzonej przez komornika - niezapłaconych należności z tytułu wykonania umowy o świadczenie usług, to koszty przewyższyłyby kwotę wynagrodzenia na rzecz kancelarii windykacyjnej z tytułu wyegzekwowania przysługujących Powódce kwot, podczas gdy okoliczność ta nie ma żadnego znaczenia dla niniejszej sprawy i jest przypuszczeniem, na którym nie powinno opierać się wydane orzeczenie, albowiem do takiej sytuacji nigdy nie doszło, a podstawą ustaleń Sądu powinny być fakty zmierzające do rozstrzygnięcia istoty sporu, a nie hipotetyczne zdarzenia, które nigdy nie miały miejsca;

2) naruszenie przepisu prawa materialnego, tj.:

a) art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8.III.2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (dalej jako USTAWA) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powódki kwoty (...) zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 marca 2016 roku do dnia zapłaty;

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku uwzględniającego powództwo w całości, pomimo iż Powódka ewidentnie korzysta ze swojego prawa do domagania się kosztów windykacyjnych w kwocie (...) zł w oparciu o dokonanie jednej czynności windykacyjnej, w sposób sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego

prawa którym jest zwrot uzasadnionych i poniesionych celem odzyskania roszczenia kosztów przekraczających równowartość w złotych polskich 40 Euro;

c) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku, który jest rażąco sprzeczny z zasadami współzycia społecznego, w tym w szczególności tj. zasadami słuszności oraz sprawiedliwości, poprzez obciążenie Pozwanego kosztami odzyskiwania należności w wysokości rażąco wygórowanej i nieadekwatnej do rzeczywistych kosztów, jakie Powódka mogła ponieść przy odzyskiwaniu swojej wierzytelności;

d) art. 354 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku zasądającego w całości powództwo, pomimo braku współdziałania przez Powódkę jako wierzyciela przy wykonaniu zobowiązania przez Pozwanego w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu zasadom współzycia społecznego.

Uzasadnienie apelacji stanowiło rozwinięcie zamieszczonych w niej zarzutów.

W związku z powyższym pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego Wyroku, poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 172,00 zł, zasądzenie od Powódki na rzecz Pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, na rozprawie zgodnie z przepisami ogólnymi.

W odpowiedzi strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji w całości, uznając ją za oczywiście bezzasadną, zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasada, a Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i ocenę sądu I instancji i przyjmuje ją za własną. Zarzuty dotyczące art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8.III.2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych są nietrafne.

Sąd Okręgowy przy rozpoznawaniu apelacji uznał, iż ma do czynienia z zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, a mianowicie, czy w skład kosztów odzyskiwania należności, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o terminach w transakcjach handlowych

z 8 marca 2013 r. w brzmieniu pierwotnie obowiązującym wchodzi procentowa prowizja windykacyjna ustalona od wartości wyegzekwowanego roszczenia i czy Sąd jest uprawniony do miarkowania tych kosztów.

Zgodnie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty

w transakcjach handlowych (dalej jako ustawa), w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 403): „wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 EUR przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne (ust.1). W przypadku gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą kwotę, o której mowa w ust. 1, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszych o tę kwotę” (ust.2). Zgodnie bowiem z art. 55 ust. 1 ustawy z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830), przepisy tej ustawy nie znajdowały zastosowania do transakcji handlowych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych weszła w życie w dniu 28 kwietnia 2013 roku (zgodnie z art. 17 ustawy wchodziła w życie po upływie 30 dni od jej ogłoszenia, które nastąpiło w dniu 28 marca 2013 roku - Dz.U. z 2013 r. poz. 403.). Jak stanowił art. 15 ust.1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych - do transakcji handlowych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

W odpowiedzi na to zagadnienie Sąd Najwyższy w uchwale III CZP 48/19 wskazał, że Celowe koszty windykacji przewyższające równowartość kwoty 40 euro wchodzi w skład kosztów odzyskania należności, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 118) w pierwotnym brzmieniu. Podniósł, że zgodnie z art. 10 ust. 2 u.t.z.t.h. w pierwotnym brzmieniu zwrotowi podlegają wszystkie koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela w uzasadnionej wysokości. W związku z tym nie ma podstaw do negowania, że obowiązkiem zwrotu objęte będą tzw. koszty "zewnętrzne" wierzyciela (wynagrodzenie prowizyjne wypłacone w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej w celu odzyskania należności). Taki wniosek wynika również z odwołania się do regulacji dyrektywy 2011/7/UE, w której w motywie 19 i 20 oraz w art. 6 ust. 3 wprost wskazuje się, że w ramach rozsądnej rekompensaty przysługuje zwrot poniesionych przez wierzyciela kosztów związanych z wypłaceniem wynagrodzenia (prowizji) na rzecz prawnika lub firmy windykacyjnej celem odzyskania należności z transakcji handlowej.

Sąd Rejonowy nie naruszył więc art. 233 k.p.c. i zasadnie ocenił, że kwota (...) zł jest kwotą adekwatną do czynności, jakie podjęła Powódka w związku z odzyskiwaniem swojej należności i była ona celowa. Bez znaczenia jest bowiem zakres podejmowanych czynności, lecz ich celowość.

Prowizja windykacyjna jest zobowiązaniem rezultatu, zatem jest wypłacana wtedy kiedy zostanie osiągnięty cel windykacji. Natomiast celem windykacji jest wyegzekwowanie roszczenia i w realiach tej sprawy windykacja była konieczna albowiem pozwany nie spełnił w terminie swojego świadczenia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2017 r. V CSK 660/16 wskazał, że windykowanie należności ze stosunków cywilnoprawnych dokonywane jest na drodze postępowania egzekucyjnego, które bezpośrednio służy temu, by doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela kosztem majątku dłużnika. Koszty tego postępowania obciążają dłużnika. Ich wysokość jest ustalana w postępowaniu egzekucyjnym i następnie w tym postępowaniu podlegają one ściągnięciu i rozliczeniu z wierzycielem. Inne czynności, zwane przez podejmujące je podmioty działaniami windykacyjnymi, o ile zostały przez wierzyciela zlecone przeciwko dłużnikowi w celu spowodowania, by wykonał ciężące na nim zobowiązanie, muszą być indywidualnie oceniane z punktu widzenia ich charakteru i treści. Obciążenie dłużnika, który spełnia swoje świadczenie po terminie kosztami podjętych przeciwko niemu działań zmierzających do spowodowania, by wykonał ciężące na nim zobowiązanie, nie może następować automatycznie, na podstawie samych tylko rachunków wystawionych przez podmiot, który podejmował czynności zwane windykacyjnymi. Każdorazowo konieczne jest zatem rozeznanie, czy czynności podejmowane przeciwko dłużnikowi, jako windykacyjne, rzeczywiście miały taki celowy charakter. Przypisanie dłużnikowi w ramach odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie zobowiązania obowiązku zapłacenia na rzecz wierzyciela kosztów działań podjętych w celu spowodowania, by wykonał zobowiązanie musi być poprzedzone ustaleniem, jakie konkretnie czynności podejmował przeciwko dłużnikowi przyjmujący zlecenie i czy czynności te mogły legalnie doprowadzić do rezultatu w postaci skłonienia dłużnika do zaspokojenia wierzyciela.

Na tym tle zauważyć należy, że w niniejszej sprawie powód dochodził rekompensaty za koszty odzyskiwania należności wynikającej z faktur VAT: nr (...) z dnia 29.07.2013 r., nr (...) z dn. 5.08.2013 r., nr (...) z dn. 23.08.2013 r., nr (...) z dn. 30.08.2013 r., nr (...) z dn. 30.09.2013 r. wystawionych z tytułu umowy łączącej strony z 2 maja 2012 r. Wysokość tych kosztów powód wskazał na (...) zł. Jednocześnie na okoliczność wykazania wysokości powyższych kosztów do akt sprawy załączył przedsądowe wezwanie do zapłaty wystawione przez zatrudnioną kancelarię windykacyjną wraz z dowodem nadania listem poleconym, wydruk w postaci wykazu działań windykacyjnych, fakturę VAT wystawioną przez kancelarię windykacyjną za podjęte działania oraz potwierdzenie jej zapłaty, jak również umowę. Pozwany zarzuca, że sąd dowolnie uznał, że kwota (...) zł jest kwotą adekwatną do czynności, jakie podjęła Powódka w związku z odzyskiwaniem swojej należności, podczas gdy na podstawie wiedzy notoryjnej i podstawowych zasad doświadczenia życiowego oczywistym jest, iż kwota ta kilkusetkrotnie przekracza koszt napisania zwykłego wezwania do zapłaty. Pozwany nie ma jednak racji. Sąd nie ocenia kosztów sporządzenia wezwania, lecz koszt skorzystania z usług firmy zewnętrznej, koszty kompleksowej usługi windykacyjnej, której zakres i rozmiar w momencie zawierania umowy nie był znany. Powód wykazał fakt zawarcia umowy windykacyjnej, celowość jej zawarcia oraz udokumentował poniesione wydatki.

Zarzuty dotyczące naruszenia art. 5 k.c. i art. 354 k.c. też są nietrafne. We wspomnianej uchwale SN uznał, że przy jednoznacznym kwalifikowaniu kosztów wynagrodzenia dla prawnika lub firmy windykacyjnej jako podlegających pod mechanizm rozsądnej rekompensaty z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2011/7/UE można wyprowadzić wniosek, że punktem wyjścia dla oceny "rozsądności" rekompensaty związanej z kosztami prawnika powinno być odniesienie wynagrodzenia wypłaconego przez wierzyciela do rynkowych stawek przyjmowanych przy świadczeniu usługi windykacji dla konkretnego typu wierzytelności. Pozwany nie wykazał, aby prowizja była zawyżona dla konkretnego typu wierzytelności. Z orzecznictwa zaś wynika, że nawet poziom 9% z każdej odzyskanej kwoty nie jest poziomem wygórowanym a raczej jest standardowym poziomem przyjmowanym przez firmy zajmujące się zawodowo windykacją (tak np. wyrok Sądu Okręgowego z dnia 23 marca 2017 r. XXIII Ga 173/17). Taki sposób wynagrodzenia mieści się oczywiście w granicach wyznaczanych zakresem swobody umów (art. 353¹ k.c.), ale to oznacza tylko tyle, że umowa z kancelarią windykacyjną została zawarta skutecznie i windykator może na jej podstawie dochodzić wynagrodzenia od powoda, a Sąd Rejonowy nie naruszył cytowanych przepisów.

Sąd Rejonowy ocenił, że w tej sprawie poziom 4 % wynagrodzenia z prowizji z każdej odzyskanej kwoty nie jest poziomem wygórowanym, a raczej plasuje się poniżej standardowego poziomu przyjmowanego przez firmy zajmujące się zawodowo windykacją. Ocenę tę powinien w ramach apelacji skutecznie podważyć pozwany, czego jednak nie uczynił, zatem apelacja na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c. pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

SSO Aneta Łazarska